

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ТА РОЗРАХУНКІВ НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ АВТОМОБІЛІВ

Стаття присвячена актуальним питанням організації обліку, контролю грошових потоків на підприємствах сфери технічного обслуговування автомобілів. Визначені проблеми організації обліку та контролю грошових потоків, сформульовані пропозиції щодо їх вирішення.

The article is devoted topical questions of organization of accounting and internal check cash flow and payment on base business of automobile maintenance servicing. Defined the problem of accounting and control cash flows are formulated proposals to address them.

Збільшення попиту на послуги технічного обслуговування автомобілів в Україні зумовлено збільшенням з кожним роком продажів автомобілів як вітчизняних, так і закордонних виробників. На сьогоднішній день підприємства, котрі займаються такою сферою послуг, як технічне обслуговування автомобілів, створюють значний рух грошових потоків. Технічне обслуговування автомобілів може включати в себе: капітальний ремонт вантажних, легкових автомобілів та автобусів, технічне обслуговування та ремонт автомобілів підприємствам, технічне обслуговування та ремонт автомобілів підприємствами за замовленням населення.

У сфері послуг технічного обслуговування автомобілів постійно здійснюється рух грошових потоків у розрізі розрахунків між замовниками, постачальниками та бюджетом, тому на підприємстві мають бути ефективно впроваджена організація обліку та контролю грошових потоків.

Розвитку теорії та практики організації обліку та контролю грошових потоків присвячено роботи відомих науковців – М. Т. Білухи, І. К. Дрозд, Л. В. Дікань, Є. В. Калюги, О. І. Коблянської, Г. А. Соловьева, Б. Ф. Усаца, В. Г. Швеця, В. О. Шевчука та інших [1, 2, 3, 5, 6, 9, 10, 11]. Разом з тим, недосконалість практичних аспектів організації обліку та внутрішнього контролю за грошовими потоками на підприємствах сфери технічного обслуговування автомобілів визначають необхідність дослідження даної тематики.

Метою статті є окреслення напрямів розвитку обліку та контролю грошових потоків та розрахунків сфери послуг технічного обслуговування автомобілів.

Особливість бухгалтерського обліку на підприємствах зазначеної сфери послуг залежить від специфіки діяльності та полягає в тому, що одночасно здійснюється великий обсяг роботи, який необхідно виконувати досить швидко та якісно. Тому на підприємстві, в залежності від розміру та обсягу роботи має бути передбачено відділ бухгалтерії, який налічуватиме достатню кількість бухгалтерів.

Оскільки облік грошових коштів здійснюється відповідно до обліку готівкових та безготівкових розрахунків, то й організацію обліку також визначають як організацію касових операцій та банківських розрахунків. Облік та контроль грошових потоків на підприємстві здійснюється відповідно ПСБО №4 [8], Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні [7], Інструкція "Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті" [4].

Облік розрахунків між контрагентами здійснюється на договірній основі, тобто замовник та виконавець робіт мають свої права та обов'язки. Грошові надходження від замовників-фізичних осіб можуть переважно здійснюються через касу підприємства. Проте, переважну частку в обслуговуванні займають ремонти автомобілів юридичних осіб, що здійснюють безготівковий розрахунок. Тому релевантним для нашого дослідження є облік безготівкових розрахунків.

Надходження та вибуття грошових потоків підприємств даної сфери обумовлене, в першу чергу, розрахунками з постачальниками, замовниками тощо. Схематично рух грошових потоків зображено на рис.1.



Рис.1. Рух грошових потоків на підприємстві сфери технічного обслуговування автомобілів

При значних оборотах на підприємстві виникає проблема в організації обліку, а саме в чисельності бухгалтерів. Щоб уникати навантаження на одного бухгалтера, який має вести облік усієї діяльності підприємства, можна, на основі рішення керівника, створити бухгалтерську службу та вести облік відповідно до сегменту обліку. Облік та контроль надходжень і вибуття грошо-

вих потоків також здійснюється відповідно до сегменту обліку, яким займається окремий бухгалтер. Якщо розрахунками з постачальниками займається один бухгалтер, який повністю здійснює облік та контроль вибуття грошових потоків, то розрахунками з замовниками, тобто надходженням грошових потоків на підприємство – інший. За розрахунками з оренди приміщення, облад-

нання, електроенергії, реклами, заробітної плати також здійснюють облік окремі бухгалтери підприємства. Вибуттям грошових потоків на сплату податків та зборів займається головний бухгалтер підприємства, в обов'язки якого входить також контроль за здійснення поточної операційної діяльності та організацією, оптимізацією, автоматизацією обліку на підприємстві.

Порядок формування первинних документів, записів у регістрах бухгалтерського обліку та зберігання документів, регістрів і звітів встановлено Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку N 88, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 24.05.95 року. Підприємства мають право самостійно затверджувати правила документообороту та визначати права працівників на підписування документів.

У зв'язку з тим, що під час операційної діяльності на підприємствах створюється велика кількість первинної документації, що мають відношення до обліку надходження та вибуття грошових потоків, то виникають питання в систематизації та оптимізації документообороту.

Вартість виконаних ремонтних робіт прямо пропорційно залежить від вартості запчастин, які придбаються у постачальників. В сучасних умовах економіки ціни на запчастини та комплектуючі постійно змінюються в бік збільшення, тому, щоб уникнути збитків визначено, що рахунок – фактура, котрий виставлений на конкретний ремонт автомобіля може бути дійсний для оплати лише протягом 10 днів. У свою чергу, первинні документи (акти виконаних робіт та отриманих послуг) щодо розрахунків з ремонту автомобілів згідно з чинного законодавства мають підписуватися замовником під час прийому виконаних робіт. У зв'язку з оптимізацією руху документів та прискорення розрахунків між підприємством і замовником запропоновано здійснювати друк актів виконаних робіт у трьох екземплярах, два з яких віддається замовнику на підпис, а один з даними представника замовника залишається на підприємстві. Цей документ є виключно внутрішнім документом підприємства, який означає, що замовник роботи з технічного обслуговування автомобіля прийняв та передав документи на підпис та оплату. При поверненні акту виконаних робіт замовнику видається податкова накладна. Таке внутрішнє розпорядження з організації розрахунків із замовниками дає змогу контролювати вчасне повернення первинних документів, що мають юридичне підтвердження про прийняття – передачу виконаних робіт та є документом для здійснення оплати.

Повернення підписаних актів виконаних робіт відбувається протягом тривалого часу. З точки зору обліку, підприємства не мають юридичного підтвердження виконання своїх зобов'язань з ремонту транспортного засобу, тому не мають можливості вимагати оплати рахунку. Щоб пришвидшити цей процес пропонується при видачі документів замовнику наголошувати в усній та письмовій формі, що акти виконаних робіт потрібно повертати протягом 5 робочих днів. В свою чергу варто вести реєстр актів виданих, в якому відображається інформація про замовника, номер документа, що виданий та дата видачі. В процесі операційної діяльності, вести моніторинг повернення документів. При довготривалій затримці у поверненні доцільно здійснювати аналіз розрахунків з даним замовником, прямий зв'язок з бухгалтерією контрагента.

Внутрішній контроль за грошовими потоками проводиться після здійснення господарських операцій, які впливають на рух грошових потоків, тобто контролюється достовірність, правильність їх проведення. Поточний контроль за грошовими потоками забезпечує чітке дотримання фінансової дисципліни на підприємстві.

Проте, навіть у сукупності поточний та ретроспективний контроль за надходженням та вибуттям грошових потоків не дає можливості визначити ризики підприємства при спрямуванні потоків коштів у ту чи іншу сферу діяльності. Тобто без прогнозування ризиків неможливо передбачити неефективний відтік грошових потоків. Лише комплексне застосування заходів контролю дасть реальну картину фінансового стану підприємства та розрахунків з контрагентами.

З розвитком інформаційних технологій за допомогою програмного забезпечення обліку можна формувати звіти, що нададуть необхідну для контролю інформацію. Ефективний внутрішній контроль проводиться лише тоді, коли в ньому зацікавлене керівництво підприємства. При активній діяльності підприємства відслідковувати можливі ризики проблематично. Доцільно застосовувати контроль за грошовими розрахунками не раз на місяць, а щодня. Сформовані та подані керівникові звіти кожного дня характеризують повноту та якість проведеної роботи. Таким чином, при постійному контролі з боку керівництва підприємства за грошовими потоками відбувається підвищення ефективності операцій шляхом скорочення витрат, виявлення, оцінки і усунення недоліків та порушень щоденно. Перевага такої системи контролю грошових потоків в тому, що вона діє не лише за заданими правилами та інструкціями, а може вчасно зреагувати на нові зміни в діяльності підприємства.

Отже, організація обліку та контролю грошових потоків на підприємствах сфери технічного обслуговування автомобілів має складнощі внаслідок специфіки діяльності. Але зацікавлене відношення до поставлених проблем з боку керівництва персоналу заперечує формальність процедур та методів їх вирішення. Ідея повного регулювання діяльності з точки зору управлінського аспекту, досягається на підприємствах сфери технічного обслуговування автомобілів при ефективній організації обліку та контролю грошових потоків. На нашу думку, на підприємствах мають бути налагоджені сучасні системи організації обліку та контролю, які взаємодіятимуть між собою та спрямовуватимуться на збереження активів підприємства, зниження ризиків в діяльності. Можна зробити висновок, що підприємствам сфери технічного обслуговування автомобілів необхідно впроваджувати такий внутрішній контроль грошових потоків, що достатньою і необхідною мірою забезпечить досягнення підприємствами цілей: актуальність, доцільність та фінансова ефективність діяльності; достовірність фінансової звітності; додержання чинного законодавства і вимог регламентуючих органів.

1. Білуха Н.Т., Дмитренко М.Г., Микитенко Т.В. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит: [підручник] / За ред. проф. Білухи М.Т. – К.: Українська академія оригінальних ідей, 2006. – 888 с. 2. Дікань Л.В. Контроль і ревізія: [навч. посіб.]. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 327 с. 3. Дрозд І. К., Шевчук В.О. Державний фінансовий контроль. [навч. посіб.]. – К.: ТОВ "Імекс-ЛТД", 2007. – 304 с. 4. Інструкція "Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті". Постанова Правління НБУ від від 21.01.2004 N 22 //www.minfin.gov.ua 5. Калюга Є.В. Фінансово-господарський контроль в системі управління: [монографія]. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2002. – 360 с. 6. Коблянська О.І. Фінансовий облік: [навч. посіб.]. – К.: Знання, 2004. – 473 с. – (Київському національному університету імені Тараса Шевченка – 170 років). 7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 "Звіт про рух грошових коштів". Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. N 87 // Все про бухгалтерський облік, 2005, № 138. Постанова "Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні" N 72. Наказ національного банку України від 19.02.2001 //www.minfin.gov.ua 9. Солов'єв Г.А. Ревізія і контроль хозяйственной деятельности бюджетных учреждений. – М.: Финансы и статистика, 1983. – 150 с. 10. Усач Б.Ф. Контроль і ревізія: [підручник]. – К., 2001. – 235 с. 11. Шевець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: [підручник]. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2006. – 526.